

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНІКИ ГРАФІКИ

для здобувачів вищої освіти зі
спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

Київ – 2023

Розробник:

Качуровська Діана Юріївна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Качуровська Діана Юріївна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 9 від «18» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

« ___ » _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Ольга КОНОВАЛОВА

Робочу програму перевірено « ___ » _____ 2023 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), « ___ » 20__ р., протокол № ____

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), « ___ » 20__ р., протокол № ____

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), « ___ » 20__ р., протокол № ____

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), « ___ » 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисциплін	Обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів/годин	7/210			
Курс	3		-	
Семестр	5	6	-	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1	-	-
Обсяг кредитів	1	1	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	30	30	-	-
Аудиторні	20	20	-	-
Модульний контроль	2	2	-	-
Семестровий контроль	-	-	-	-
Самостійна робота	8	8	-	-
Форма семестрового контролю	-	-	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Техніки графіки» є набуття знань з графічного мистецтва та розвиток професійних навичок в графічній діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Техніки графіки» є ознайомлення з різновидами та теоретичними основами мистецтва графіки, практичне використання закономірностей палітри виразних засобів, прийомів та способів графічного відтворення художньої форми.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

- ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
- СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища
- СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.
- СК 7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача

3. Результати навчання за дисципліною

Знання:

- різновидів та теоретичних основ мистецтва графіки;
- закономірностей палітри виразальних засобів графіки;
- особливостей різних видів тиражних технік.

Практичні навички й уміння:

- уміння створювати композиції використовуючи закономірності палітри виражальних засобів графічного мистецтва;
- володіння різними прийомами та способами графічного відтворення художньо-графічної форми;
- опанування практичними навичками роботи різними графічними інструментами та матеріалами графіки.

Результати навчання:

- РН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу
- РН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- РН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
- РН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
- РН 7. Відобразити морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом
- РН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.
- РН 18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Лінійна графіка							
Тема 1. Вправи чорною лінією, штрихом, плямою, крапкою, фактурою.	4			4			
Тема 2. Побудова об'ємних форм за допомогою графічних прийомів	4			4			
Тема 3. Зарисовки рослин з натури.	4			4			
Тема 4. Композиція в техніці граттаж.	4			4			

Тема 5. Вправи кольоровими олівцями	4			4			
Тема 6. Складна тематична композиція	8						8
Модульний контроль	2						
Разом	30			20			8
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	30			20			8
Змістовий модуль II. М'які матеріали							
Тема 1. Композиція в техніці гризайль	4			4			
Тема 2. Композиція в акварельній техніці (верхній, нижній контур)	6			6			
Тема 3. Композиція в гуашевій техніці	6			6			
Тема 4. Композиція вугіллям та соусом	4			4			
Тема 5. Композиція в пастельній техніці	8						8
Модульний контроль	2						
Разом	30			20			8
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	30			20			8

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

ТЕМА 1. (4 год.) Вправи чорною лінією, штрихом, плямою, крапкою, фактурою

Вправи виконуються на аркушах білого паперу форматом А4 перами різної товщини тушшю, гелевими ручками, маркерами, кульковими ручками, паличками. Кожний вид вправ - лінія, штрих, крапка, пляма виконується не менше ніж на двох аркушах. Аркуш паперу необхідно поділити на квадрати зі стороною 5см (12 квадратів). Вправи виконуються без допомоги лінійки та косинця.

Вправи лінійно-штрихові. (2 год.). Вправи лінією різної товщини включають в себе: прямі лінії - (горизонтальні, вертикальні, нахилені під різними кутами, перехрещені); ламані лінії - (горизонтальні, вертикальні, нахилені, концентричні, перехрещені); хвилясті - лінії (горизонтальні, вертикальні, нахилені, перехрещені, концентричні); спіралеподібні – (горизонтальні, вертикальні, нахилені, перехрещені, концентричні)

Серія вправ короткими лініями-штрихами включає в себе вправи різні по щільності, напрямкам штриховки, концентрації та розосередження, штрихами різної товщини.

Вправи плямою та крапкою. (1 год.). Вправи плямою доцільніше виконувати маркерами з широким кінцем. Форми плям круглі, пластичні, прямі, різного розміру напрямку та насиченості.

Вправи крапкою включають; рівномірне покриття площини, не рівномірне покриття з концентрацією до центру, або розосередженням на периферію, або динамічним зрушенням в певний бік прямо чи під кутом.

Вправи фактурою. (1 год.). Вправи нематеріальною фактурою доцільніше виконувати комбінацією різних технічних прийомів, різного розміру, напрямку та насиченості.

ТЕМА 2. (4 год.) Побудова об'ємних форм за допомогою графічних прийомів.

Завдання виконуються на аркуші білого паперу перами різної товщини, гелевими та кульковими ручками або маркерами.

Вправи з геометричними формами. (2 години). За основу взяті три об'ємні фігури (конус, шар та куб). З кожною геометричною фігурою створити по три зображення використовуючи графічні прийоми (лінія, пляма та крапка). Кожна форма має бути зображена в трьох варіантах на аркуші А4.

Вправи зі складними об'ємними формами. (2 години). За допомогою зазначених вище графічних прийомів створити три зображення складних форм з предметів побуту.

ТЕМА 3. (6 год.) Зарисовки рослин з природи.

Виконати серію зарисовок рослин з природи (рослини з натурального фонду кабінету графіки, власні кімнатні рослини, рослини з ландшафтного оточення). Різними графічними прийомами виявити структуру форми та фактуру поверхні окремих рослин. Формат паперу А4. Матеріал: туш, перо, гелева ручка, фломастери, маркери, пензель.

Зарисовки деревоподібних кімнатних рослин (2 год.). Для виконання завдання обрати рослини з яскраво вираженою відкритою структурою (олеандр, фуксія, петунія, драцена Сандера, кордиліна, монстерія, пальма фінікова або китайська, нефролепіс, хлорофітум тощо). Графічно виявити структуру форми та фактуру поверхні рослин. Перевагу надати різного виду ліній та штрихів.

Зарисовки декоративно листяних рослин та кактусів (2 год.). Для виконання завдання обрати рослини з компактним розміщенням листків характерної фактури та декілька сортів кактусів (кальцеоларія, першоцвіт, сепполія, бегонія, сансев'єра, кактуси: опунсія, ребуція тощо) Графічно виявити структуру форми та фактуру

Ландшафтні зарисовки (2 год.). Виконати зарисовки рослин з ландшафтного оточення (скелетні та дрібні гілки бузку, акації, вишні, сливи, яблуні, троянди, жасмину, форзиції, декоративних кущів тощо). Графічно виявити структуру форми та фактуру поверхні листків, гілок стовбурів, кори. Використати повну гаму графічних прийомів.

ТЕМА 4. (4 год.) Вправи кольоровими олівцями.

Виконати кольоровими олівцями простий натюрморт з трьох побутових предметів на тлі драпіровок різного тону та фактури. Формат паперу А4 (А3) за вибором здобувача. Матеріал: набір кольорових олівців. При виконанні вправ твердими кольоровими олівцями врахувати особливості нанесення

штрихів, через воскову складову грифелів. А також виконати вправи акварельними кольоровими олівцями з розмивками вологим пензлем.

Робота кольоровими олівцями (2 год.). Виконати підготовчий малюнок обраної композиції тонкою лінією світлого тону, композиційно вірно розмістити зображення елементів натюрморту на площині.

Вирішити задачу на виявлення графічної форми, використовуючи різноманітні графічні прийоми. Передати глибину всіх площин і планів за допомогою тону. Максимально використати можливості обмеженої палітри кольорових олівців. При виконанні вправ твердими кольоровими олівцями врахувати особливості нанесення штрихів, через воскову складову грифелів.

Робота акварельними олівцями (2 год.). Виконати міський пейзаж («Русанівка», «Київ весняний», «Київська старовина» тощо) акварельними кольоровими олівцями з розмивками вологим пензлем. Формат А3.

ТЕМА 5. (4 год.) Композиція в техніці граттаж.

Вправи виконуються на аркушах паперу формату А4, які потребують попередньої підготовки поверхні.

Підготовка поверхні та створення ескізу для композиції. (2 год.)

Для підготовки поверхні на восковій основі необхідно мати: щільний білий папір або картон «хром-ерзац», воскову або восково-парафінову свічку, шматочок мила, бажано господарського, чорну туш та пензель не менше №14. На першому етапі поверхню паперу рівномірно натерти восковою свічкою до утворення щільного шару воску. Далі восковану поверхню рівномірно покрити за допомогою пензля розчином чорної туші. Для кращого покриття поверхні до туші додати мило. Підготовлену поверхню просушити. Виконати невеличкий ескіз ідеї для композиції.

Виконання вправ та композиції на восковій поверхні (2 год.).

На підготовленій поверхні виконати вправи для ознайомлення з можливостями інструменту та характером поверхні. Як правило ці вправи подібні до вправ пером чи гелевою ручкою. Це різні варіанти прямих, ламаних, хвилеподібних, спіралеподібних ліній, штрихів, крапок та плям. Інструментом для виконання вправ може бути гостро заточений цвях, канцелярський ніж, різні пера з гострими кінцями тощо, якими продряпають шар туші яка покриває поверхню оголюючи білу поверхню підкладки.

На окремому підготовленому аркуші (не менше А4) виконати композицію на вільну тему в техніці граттаж.

Змістовий модуль 2.

ТЕМА 1. (4 год.) Композиція в техніці гризайль.

Композицію в техніці гризайль виконати в двох варіантах – аквареллю і тушшю. Для композиції можна використати академічну постановку складного натюрморту. Матеріали: білий папір А3, А2, акварель, пензлі.

Гризайль аквареллю (2 год.). Виконати підготовчий малюнок. Виконати композицію однією фарбою в техніці гризайль аквареллю.

Гризайль тушшю (2 год.). Виконати підготовчий малюнок для роботи тушшю. Виконати композицію чорною тушшю в техніці гризайль.

ТЕМА 2. (6 год.) Композиція в акварельній техніці (верхній, нижній контур).

Виконати творчу композицію (натюрморт, пейзаж) в акварельній техніці з використанням прийомів верхнього та нижнього контурів. Матеріали: папір А3, А2, акварель, пензель, фломастер, маркер, гелева, ручка.

Верхній контур (3 год.). Виконання контурного малюнка обраної композиції в техніці нижнього контура (1 год.). Виконання акварельного малюнка поверх контуру (2 год.).

Нижній контур (3 год.). Виконання композиції акварельними фарбами (2 год.). Нанесення контурного малюнка поверх акварельної основи для підсилення виразності основних елементів композиції (1 год.)

ТЕМА 3. (6 год.) Композиція в гуашевій техніці.

Виконати творчу композицію за вибором здобувача гуашевими фарбами на папері А3, А2. Виконання ескізних пошуків композиції, підготовка паперу та виконання підготовчого малюнка оригінала (2 год.). Виконання оригіналу композиції гуашевими фарбами (4 год.).

ТЕМА 4. (4 год.) Композиція вугіллям та соусом.

Виконати творчу композицію вугіллям та соусами різного кольору і тональності на тонованому папері А3, А2.

Виконання ескізних пошуків композиції, підготовка паперу та виконання підготовчого малюнка, виконання композиції вугіллям та фіксація оригіналу (2 год.). Виконання композиції соусами різного кольору і тональності та фіксація оригіналу (2 год.).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Вид діяльності здобувача	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль І		Модуль ІІ	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування практичних занять	1	10	10	10	10
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом			
Робота на практичному занятті	10	5	50	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом			

Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	90	-	80
Максимальна кількість балів:	170				
Розрахунок коефіцієнта:	-				
Екзамен:	-				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

ТЕМА 6. (8 год.) Складна тематична композиція.

Творчу роботу виконати в будь-якій графічній техніці за вибором здобувача згідно композиційного задуму (перевагу надати київській тематиці) на форматі А3.

Виконання ескізів творчої роботи (2 год.). Ескізи творчої роботи виконати на папері А4 інструментами за вибором здобувача. Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції. Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу. Затвердити остаточний варіант ескізу композиції та виготовити «картон» (перехідний малюнок для перенесення ескізу на поверхню оригіналу).

Виконання оригіналу творчої роботи (4 год.). Перенести ескіз малюнка на поверхню оригіналу. Згідно ескізу обраною технікою проробити основні вузлові елементи композиції. Звернути увагу на колорит та гармонійне поєднання трьох компонентів - білого, чорного та сірого

Завершення та оформлення творчої роботи (2 год.). На завершальному етапі звернути увагу на цілісність композиції. Гармонізувати темні й світлі місця, кольорові акценти, щоб вони чергувались і служили виявленню головного в композиції. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити в паспарту

ТЕМА 5. (8 год.) Композиція в пастельній техніці.

Виконати творчу композицію в пастельній техніці на тонованому папері А2 (А1). Тематика композиції – квіти, пейзаж, натюрморт, формальна композиція, сюжетна композиція тощо.

Виконання ескізних пошуків композиції (2 год.). Прокладка основних великих базових площин (4 год.). Деталізація та гармонізація композиції (2 год.)

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться у формі практичної роботи, яка має на меті перевірити практичні навички здобувачів виконувати завдання.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
Робота відповідає завданню, оригінальна за композицією, охайна. Можливі незначні похибки в моделюванні форми.	21-25
Робота відповідає завданню, відчувається творчий підхід до виконання, але є несуттєві недоліки в композиційних побудовах.	17-20
Достатній рівень виконання композиції, проте є суттєві композиційні недоліки, невдалий вибір графічних прийомів.	13-16
Робота частково відповідає завданню, невдалий вибір графічних прийомів, значні технічні помилки.	9-12
Низький рівень виконання роботи. Невиразність композиції, відсутність цілісності мотиву, неохайність виконання.	5-8
Робота не відповідає завданню, робота неохайна, значні композиційні та технічні, технологічні помилки, не завершена.	1-4

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

На 3 курсі навчальним планом семестровий контроль з навчальної дисципліни «Техніки графіки» не передбачено.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Техніки графіки»

Модулі	Змістовий модуль I						Змістовий модуль II				
Назва модуля	Лінійна графіка						М'які матеріали				
Кількість балів за модуль	90						80				
Лекції, прак.	1, 2	3, 4	5, 6	7, 8	9, 10	11, 12, 13, 14	1, 2	3, 4, 5	6, 7, 8	9, 10	11, 12, 13, 14
Теми лекцій											
Відвідування лекцій											
Практична робота	Вправи в чорноо лінійо, штрихом, крапкою, плямою, фактурою (10 балів за виконану роботу)	Побудова об'ємних форм за допомогою графічних прийомів (10 балів за виконану роботу)	Зарисовки рослин з натури (10 балів за виконану роботу)	Композиція в техніці граттаж (10 балів за виконану роботу)	Вправи кольоровими олівцями (10 балів за виконану роботу)		Композиція в техніці гризайль (10 балів за виконану роботу)	Композиція в акварельній техніці (верхній, нижній контур) (10 балів за виконану роботу)	Композиція в гуашевій техніці (10 балів за виконану роботу)	Композиція вугіллям і соусом (10 балів за виконану роботу)	
Відвідування практичних занять	2 бала	2 бала	2 бала	2 бала	2 бала		2 бала	3 бала	3 бала	2 бала	
Самостійна робота						П.6.2 (5 балів)					П.6.2 (5 балів)
Вик. МКР	25 балів						25 балів				
разом	170 балів										

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої графоти. К.: Вища школа, 2002. 192 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 62 примірників).
2. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва. К.: Кондор, 2006. 200 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 40 примірників).

Додаткові:

1. Лагутенко О. Нариси з історії української графіки ХХ століття. К.: Грані-Т, 2007. – 168 с.
2. Хмельовський О., Костукевич С. Графіка і основи графічного мистецтва: навч. посібник. Луцьк: вид-во ЛДПУ, 2003. 160 с.
3. Шалаєв Г. П. Вчимося малювати. К.: Країна мрій, 2002. 124 с.
4. Електронні ресурси:
Види графіки. Режим доступу:
<http://www.ukrreferat.com/index.php?refera=46461>
Техніки графіки. Режим доступу: <http://www.ex.ua/view/15817680>